

Motion till riksdagen 2020/21:3104

av **Sofia Damm (KD)**

Höjd kunskapsnivå kring äldres nutrition och hälsa

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att mer måste göras för att undvika undernäring bland Sveriges äldre och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Undernäring är ett allt för vanligt tillstånd bland Sveriges äldre och är inom vården både undervärderat och underbehandlat.

I takt med att sjukvårdens möjligheter att behandla olika typer av sjukdomar och därmed förlänga liv ökar, så ökar också andelen personer med undernäring. Med en åldrande befolkning kommer detta att bli en av sjukvårdens absolut största utmaningar i framtiden. Idag är vårdens möjligheter att förebygga, diagnostisera och initiera en individuellt anpassad behandling allt annat än tillfredsställande.

Det är av största betydelse, primärt för den enskildes livskvalitet, men också ur ett samhällsekonomiskt perspektiv, att tidigt identifiera personer med risk för undernäring. Det behöver göras professionella nutritionsutredningar och bedömningar för att kunna ge individuella behandlingar med regelbundna uppföljningar.

Orsakerna till undernäring kan vara många och svåröverskådliga, men kan till exempel röra sig om sjukdomshistorik, läkemedel som påverkar aptiten, ensamhet, muntorrhet, sväljsvårigheter, förstoppning, munhälsa eller en kombination av flera orsaker. Som en konsekvens försämras immunförsvaret och risken för svårsläkt sår ökar. Undernäring leder till längre återhämtningstid, vilket i sin tur skapar längre vårdtider och ökade kostnader. Studier visar exempelvis att antalet fallolyckor och andra komplikationer är tre gånger så högt hos just undernärda äldre. För cirka 20 år sedan räknade Socialstyrelsen ut att uppemot en miljard kronor om året kunde sparas genom prevention och behandling av undernäring. Den siffran är sannolikt betydligt högre idag, men det saknas heltäckande statistik.

Uppgifter från det nationella kvalitetsregistret Senior alert tyder på att närmare 40 000 äldre som vårdas inom äldreomsorgen lider av undernäring. Personal inom äldreomsorgen vittnar dessutom om att coronapandemin och många äldres ökade ensamhet medfört stora konsekvenser för äldres nutrition. Därför behöver kommunerna vara extra uppmärksamma på dessa signaler och ställa höga krav på ett systematiskt arbete med rutiner och ökad kunskap kring nutrition för att motverka att fler äldre svälter ihjäl.

Nutritionproblem hos äldre kan inte bara bekämpas via äldreomsorgen. Sannolikt är det dessutom i de egna hemmen där risken för undernäring är som störst. Merparten av Sveriges äldre (65+) bor kvar hemma och väldigt många helt utan hemtjänst. Därför behöver kunskapen om undernärdhet och nutritionsbehandlingar öka hos vårdcentralens läkare och inom sjukhusvården då många söker sig till vårdcentraler och akutmottagningar på grund av trötthet, fallolyckor och andra symtom som bottnar i just undernäring.

I den rådande pandemi vi befinner oss i ökar antalet äldre som befinner sig i riskzonen för undernäring. De finns på sjukhus, på äldreboenden och i sina hem. Deras livskvalitet är lägre än vad den borde vara, en del av dem kommer behöva mer vård än vad som skulle vara nödvändigt om man satt in insatser i tid, andra kommer att dö av sin undernäring.

Internationellt brukar man benämna undernäring som ”the silent killer”, det smyger sig på långsamt och tyst och det uppmärksammas sällan. Problemet med övervikt och fetma är välkänt i Sverige. Färre tycks känna till hur utbredd undernäringen är i Sverige och vilka konsekvenser det får.

Nu måste regeringen börja prata högt om att äldres undernäring och framförallt vidta åtgärder för att på allvar kunna vända utvecklingen.

Sofia Damm (KD)